

Fördjupad granskning nr 12/2023

Leverantörsfakturer betalda efter förfallodatum

Mars 2024
Max Stenman, Jan Darrell, EY
Diarienummer: REV 53-2023

Granskning av leverantörsfakturer betalda efter förfallodatum

Region Västerbotten

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1. Inledning.....	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Syfte och revisionsfrågor	2
1.3. Avgränsning och ansvariga nämnder	2
1.4. Genomförande	2
1.5. Revisionskriterier.....	2
2. Granskningens resultat.....	4
2.1. Riskanalyser.....	4
2.2. Regler och rutiner	4
2.3. Kontrollmoment.....	5
2.4. Följsamhet till regler och rutiner/registeranalys	8
3. Svar på revisionsfrågorna	13
Bilaga 1. Genomförandebeskrivning för analys av för sent betalda fakturor och dröjsmålsräntor/avgifter.	14

Sammanfattning

Granskningen visar att Region Västerbotten inte har en tillräcklig kontroll över att leverantörsfakturer blir betalda i tid. Mellan åren 2018-2023 har regionen kostnader på 3 miljoner kronor för dröjsmålsräntor och avgifter på grund av för sent betalda fakturer. Kostnaden kan vara underskattad eftersom det finns risk för felaktig kontering av dröjsmålsräntor och avgifter. Granskningen visar vidare att nära 13 procent av fakturorna betalades för sent mellan 2018-2022. I granskningen framkommer också följande:

- ▶ Regionstyrelsen och nämnderna har inte analyserat risken med för sent betalda fakturer.
- ▶ Det finns inte tillräckliga rutiner på verksamhetsnivå för att säkerställa ett effektivt attestflöde. Detta har verksamheterna själva uppmärksammat, men ändå inte agerat för att komma till rätta med problemen.
- ▶ Attestanter får både manuella och automatiska påminnelser inom attestflödet, men flera av påminnelserna har inte varit kopplade till fakturans förfallodatum.
- ▶ Det sker ingen systematisk uppföljning och analys avseende vare sig dröjsmålsräntor eller för sent betalda fakturer. En analys genomfördes under 2023. Utifrån analysen tog en tjänstepersonsgrupp fram 8 förslag på åtgärder. Vid tidpunkten för granskningen har 3 genomförts.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att verksamheterna genomför riskanalyser avseende attesteringsprocessen, bland annat för att analysera behovet av verksamhetsspecifika rutiner för fakturahanteringsprocessen
- ▶ Säkerställa att verksamheterna utifrån ovanstående analys vid behov upprättar egna rutiner
- ▶ Tillse att det finns tillräckliga motverkande och upptäckande kontroller avseende för sent betalda fakturer

Utifrån sitt ansvar över regionens ekonomisystem rekommenderar vi regionstyrelsen också att:

- ▶ Säkerställa att det finns en helhetsbild över fakturaflödet i regionen
- ▶ Utifrån ett internkontrollperspektiv analysera följderna av att det finns olika system för fakturahantering i regionen

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I en tidigare granskning har revisorerna i Region Västerbotten identifierat brister i hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomiadministrativa rutiner (nr 3/2023). Bland annat visade granskningen att drygt 7 procent av en basenhets leverantörsfakturer betalades efter förfallodatum. Även för regionen som helhet, som givetvis hanterar en stor mängd fakturer årligen, betalades över 7 procent av samtliga fakturer för sent. Om regionen inte betalar sina fakturer i tid uppstår potentiellt stora kostnader som går att undvika.

Mot bakgrund av ovanstående har revisorerna bedömt att det finns en risk för att den interna kontrollen avseende betalningen av fakturer brister.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden har tillräcklig kontroll över att leverantörsfakturer blir betalade i tid. För att svara på syftet besvarar vi följande revisionsfrågor:

Har regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden säkerställt att:

- ▶ Det görs riskanalyser som rör betalning av leverantörsfakturer?
- ▶ Det finns dokumenterade regler och rutiner för betalning av leverantörsfakturer?
- ▶ Verksamheterna följer gällande regler och rutiner?
- ▶ Det finns tillräckliga kontrollmoment för att upptäcka och motverka sena betalningar?

1.3. Avgränsning och ansvariga nämnder

Granskningen avser regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för regionens ekonomiavdelning. Samtliga nämnder har ansvar för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområden.

I granskningen har vi sammanställt för sent betalda fakturer samt dröjsmålsräntor, påminnelseavgifter och inkassoavgifter. Härefter nämner vi endast dröjsmålsräntor eller avgifter.

1.4. Genomförande

Granskningen har genomförts genom dokumentanalys, analys av fakturer och dröjsmålsräntor och inkassoavgifter samt intervjuer. Se bilaga 1 för utförligare metodbeskrivning.

1.5. Revisionskriterier

Revisionskriterierna är de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av följande:

Kommunallagen (2017:725)

Av 6 kap. 6 § framgår att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för

Building a better
working world

verksamheten. Nämnderna ska även tillse att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Nämndernas reglementen

I regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens reglementen förtydligar fullmäktige att nämnderna ansvara för att se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med lag och av regionfullmäktige beslutade mål och riktlinjer. Nämnderna ska också säkerställa att det finns ändamålsenliga kontrollsystem och ge direktiv till verksamheten som säkerställer fullgörandet av styrelsens uppdrag.

Regionstyrelsen ska ha hand om regionens ekonomisystem.

2. Granskningens resultat

2.1. Riskanalyser

2.1.1. För sent betalda fakturor finns inte med i nämndernas tillsynsplaner

Vi har tagit del av regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden tillsynsplaner för intern kontroll. Ingen av planerna innehåller risken för att leverantörsfakturor betalas efter förfallodatum. Regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens tillsynsplaner innehåller en risk för utbetalning till bluffleverantör. Kontrollmomenten har dock ingen koppling till att betalning ska ske i tid. Regionala utvecklingsnämndens tillsynsplan innehåller en risk för att det saknas specifikationer till fakturor. Kontrolltestet är att kontrollera om leverantörsfakturor är fullständiga.

2.1.2. En otydlig riskanalys på verksamhetsnivå

Ingen av förvaltningarna har tagit fram någon dokumenterad riskanalys vid sidan av tillsynsplanerna som innehåller risker kopplat till betalning av leverantörsfakturor. Vi har tagit del av ett dokument med en beskrivning av processen för leverantörsfakturor i systemet Agresso. I samma dokument finns listat några risker som berör granskningsområdet. Dessa är:

- risk att fakturor inte konteras/mottagningsattesteras i tid,
- risk att fakturor inte beslutsattesteras i tid och
- risk att betalningsfilen inte innehåller alla fakturor.

Enligt dokumentet ska riskerna kontrolleras dagligen. Det framgår dock inte hur kontrollen ska genomföras, vem ska utföra kontrollen eller om någon uppföljning ska ske. Vi har inte tagit del av något underlag eller några uppgifter som kan styrka att dessa kontroller sker.

Enligt intervjuade som arbetar med leverantörsfakturor vid regionens ekonomiavdelning har de observerat risken för att fakturor inte betalas i tid, men de har inte lyft risken uppåt i organisationen och de har inte heller tillfrågats inom ramen för regionstyrelsens, hälso- och sjukvårdsnämndens eller regionala utvecklingsnämndens arbete med tillsynsplanerna.

2.1.3. Bedömning

Vi bedömer att berörda nämnder inte har säkerställt att det genomförs riskanalyser som rör betalning av leverantörsfakturor. Granskningen visar att det inte finns någon dokumenterad analys innehållande risker med sena betalningar.

2.2. Regler och rutiner

Övergripande finns attestreglemente för Region Västerbotten och tillhörande tillämpningsanvisningar. Av tillämpningsanvisningarna framgår vilka kontroller mottagnings- respektive beslutsattestant ska genomföra. Här framgår att beslutsattestant ska kontrollera att handläggning skett i god tid så att kravet på redovisning i rätt period kan efterlevas och att kostnader för dröjsmålsräntor undviks. Enligt intervjuade finns det ingen uppfattning om beslutsattestanter genomför denna kontroll.

Ekonomistaben har upprättat en processkarta över fakturahanteringen i Agresso som beskriver en faktura från att den kommer in till regionen till att det betalas. Det finns dock ingen processkarta eller flödesbeskrivning som inkluderar samtliga system där fakturor flödar (totalt finns fyra system).

Inom de olika systemen finns manualer/rutiner för hanteringen av leverantörsfakturor. Ekonomistaben har upprättat en manual för fakturahantering i Agresso som beskriver stegen från mottagningsattest till beslutsattest. Även i systemet Maximo finns rutiner för hanteringen av fakturor. Samtliga roller i attestflödet har en egen rutin, exempelvis kvalitetsgranskare, inköpare och mottagningsattestant samt beslutsattestant.

De intervjuade upplever att generellt att de övergripande reglerna och rutinerna är tydliga. Däremot uppger intervjuade att det finns behov av att upprätta egna rutiner för fakturahantering inom vissa verksamheter. Exempelvis har Psykiatrisk klinik i Umeå en egen, ej dokumenterad, rutin för hantering av beställning och inleverans av läkemedel. Basenheten har noterat att rutinen inte är tillräckligt känd vilket leder till ett långsamt attestflöde. Även basenheten Näringsliv och samhällsbyggnad anser att det finns ett behov av egna rutiner för fakturahantering.

Dessa iakttagelser ligger i linje med granskning Nr 1/2023 av fakturakontrollen inom basenheterna Fastighet och Centrum för Informationsteknik och Medicinsk Teknik (CIMT). Här framkom bland annat att det inte finns dokumenterade och ändamålsenliga regler och rutiner för hur fakturor ska kontrolleras. Båda verksamheterna hänvisade till de regiongemensamma tillämpningsanvisningarna, vilka endast ger en översiktlig bild av ansvarsfördelning och kontrolluppgifter för olika roller vid attestering av en faktura.

2.2.1. Bedömning

Vi bedömer att det inte finns tillräckliga regler och rutiner för betalning av leverantörsfakturor. I tillämpningsanvisningar till attestreglemente finns översiktliga instruktioner för attestrollerna. Granskningen visar att dessa översiktliga instruktioner inte är tillräckliga. Det finns rutiner för ekonomipersonalens hantering av fakturor, både inom ekonomistaben och ute på basenheterna. Det saknas dock en sammanhållen beskrivning av fakturaflödet i regionen.

2.3. Kontrollmoment

I regionen finns flera system för hantering av leverantörsfakturor. När en faktura kommer in till regionen landar det i ett av förssystem; Maximo för inköp via regionens inköpssystem (här finns främst medicinskteknisk utrustning, IT och läkemedel), Sesam för inköp av hjälpmedel, Symfoni för inköp kopplat till tandvård och Agresso för övriga inköp. Denna granskning omfattar framför allt hanteringen av leverantörsfakturor i Maximo och Agresso.

2.3.1. Motverkande kontroller

Motverkande kontroller är åtgärder som vidtas för att hindra, eller minska risken för, en risk att inträffa.

Regler och rutiner inom en verksamhet är i praktiken motverkande kontroller, förutsatt att de är tydliga och välkända. Våra iakttagelser och bedömningar avseende regler och rutiner finns i avsnitt 2.2.

2.3.1.1 Kontrollmoment för att motverka sena betalningar inom fakturaprocessen i Agresso

Inom enheten redovisning och styrning vid ekonomistaben finns en sektion som hanterar regionens leverantörsfakturor i Agresso. När en faktura landar i Agresso ska fakturan automatiskt matchas med en mottagare. När inte detta är möjligt läggs fakturan i en kö och ekonomipersonal behöver manuellt matcha fakturan med rätt mottagare. Målet är att samtliga fakturor ska utredas och skickas till rätt mottagningsattestant dagligen.

När en faktura matchats med en mottagare ligger den i attestflödet. Inom attestflödet så ansvarar respektive attestant för att genomföra de kontroller som ska utföras enligt attestreglemente med tillhörande tillämpningsanvisningar. Här ska som tidigare nämnt beslutsattestant kontrollera att övrig handläggning skett i god tid så att kravet på redovisning i rätt period kan efterlevas och att kostnader för dröjsmålsräntor undviks. Det finns ingen rutin för hur beslutsattestanter ska agera vid avvikelser under detta kontrollmoment.

Enligt den manual som finns för fakturahantering i Agresso får mottagningsattestant en påminnelse den dag attestanten får fakturan samt efter tre dagar om inget har hänt. Därefter skickar systemet inga påminnelser till mottagningsattestanten. Beslutsattestant blir meddelad den dag mottagaren har attesterat fakturan och 12 dagar före förfalldatum. Därefter skickas inga fler påminnelser. Samma process återupprepas för beslutsattestanterna. Personal vid sektionen leverantörsfakturor har noterat att påminnelserna inte är tillräckliga och har därför i slutet av 2023 infört ett tillägg i Agresso så att systemet skickar ut påminnelser dagligen efter förfalldatum.

2.3.1.2 Kontrollmoment för att motverka sena betalningar inom fakturaprocessen i Maximo

Inom de basenheter som arbetar med Maximo finns funktioner med rollen som kvalitetsgranskare. Kvalitetsgranskaren kontrollerar manuellt att fakturan är korrekt, exempelvis avseende förfalldatum, belopp och att det är korrekt leverantör. Detta steg sker innan mottagningsattest. Kvalitetsgranskarna har bevakning över fakturor med mindre än 10 dagar till förfalldatum och påminner ibland attestanter som av olika anledningar inte attesterat fakturorna (oftast fastnar fakturor hos mottagningsattestanter). Detta sker dock inte systematiskt eftersom det enligt intervjuade inte är kvalitetsgranskarnas utan mottagarnas ansvar att attestera fakturorna.

I Maximo får mottagningsattestanter ett mejl om att de har en faktura när kvalitetsgranskaren har genomfört sina kontroller. Därefter får de en påminnelse i anslutning till förfalldatum. Beslutsattestanter får en påminnelse per dag så snart de har fått fakturan för attest. Det går inte ut någon särskild påminnelse när fakturan har förfallit. Ligger fakturan kvar på mottagare får denne därmed inga påminnelser, trots att fakturan förfallit för betalning.

2.3.2. Upptäckande kontrollmoment

Upptäckande kontrollmoment syftar till att för att upptäcka en risk eller bedöma omfattningen av en risk.

Sektionen leverantörsfakturor genomför vissa upptäckande kontrollmoment. Inom avdelningen finns en ekonomiadministratör som hanterar de fakturapåminnelser som inkommer till regionen. Administratören har då en rutin som går ut på att leta reda på var i attestflödet fakturan ligger och därefter skicka en påminnelse till berörd person om att hantera fakturan snarast. Rutinen är inte dokumenterad.

Samma administratör tar veckovis fram en lista över förfallna fakturor (utan att en påminnelse behöver ha inkommit) och skickar påminnelser till berörda om att betala fakturan. Enligt intervjuade finns utmaningar med uppföljningar. En anledning är att regionens verksamheter hanterar fakturor i flera olika system.

Vid slutet av varje månad skickar ekonomiadministratör vid sektionen leverantörsfakturor en lista med fakturor som inte har attesterats till basenheternas controllers. Hur controllers agerar därefter varierar enligt uppgift, och möjligheten att agera beror också att det finns flera system och ingen har full kunskap om alla system. Gemensamt är att samtliga intervjuade uppger de har en övergripande kännedom om kostnader för dröjsmålsräntor på verksamhetsnivå. Det sker dock ingen systematisk aggregerad uppföljning avseende vare sig dröjsmålsräntor eller för sent betalda fakturor på basenheterna.

2.3.2.1 Det finns en genomförd analys av dröjsmålsräntor

Vi har tagit del av en analys som av dröjsmålsräntor som genomfördes under 2023. Enligt intervjuade initierades analysen dels via en fråga i regionfullmäktige, dels via en granskning som Sveriges Radio genomförde. Analysen genomfördes av en arbetsgrupp med personal från sektionen leverantörsfakturor samt ett antal verksamhetsutvecklare. Analysen visar, liksom denna granskning, att ett fåtal basenheter står för majoriteten av dröjsmålsräntorna som ett fåtal leverantörer avtalsenligt utkräver. Det rör sig om IT- och läkemedelsfakturor som är betalade för sent.

Av analysen framkommer ett antal orsaker till problemen med dröjsmålsräntor. Bland annat sällananvändare i attestflödet. Utifrån analysen har arbetsgruppen tagit fram ett 8 åtgärder för att komma till rätta med problemet. Av dessa är 3 genomförda per februari 2024. En av dessa är tidigare nämnda ändringar av påminnelsemejl.

Enligt intervjuade finns det både tekniska förbättringsmöjligheter, likt strukturen för automatiska påminnelser, och andra förbättringsmöjligheter som rör rutiner på verksamhetsnivå.

Det finns ingen planerad uppföljning av analysen för att följa upp om åtgärderna givit önskade effekter.

2.3.3. Bedömning

Vi bedömer att det inte finns tillräckliga kontrollmoment för att upptäcka och motverka sena betalningar. Granskningen visar att det finns övergripande regler och rutiner, men att

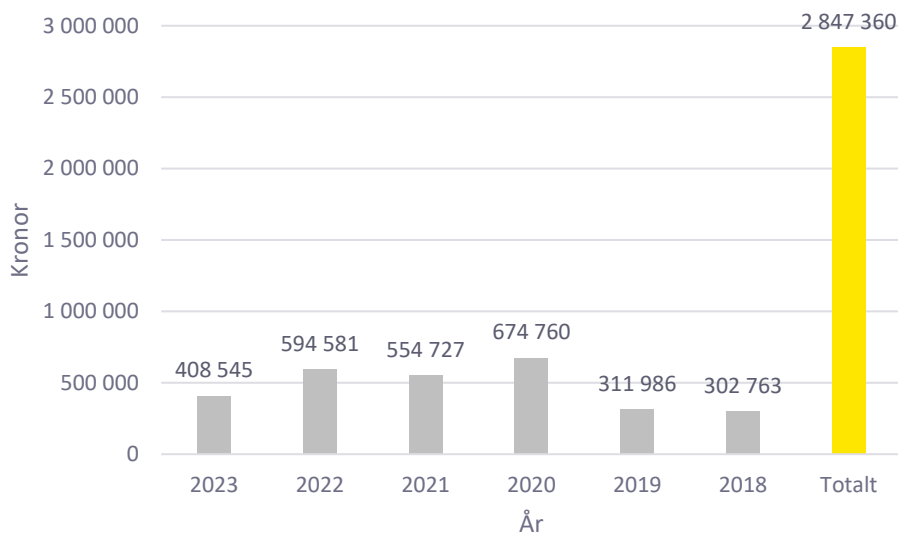
dessa inte är tillräckliga för att säkerställa en effektiv fakturahantering på verksamhetsnivå. Det finns vissa automatiska påminnelser i fakturahanteringssystemen men dessa är enligt vår bedömning otillräckliga.

Vi ser positivt på att en analys av dröjsmålsräntor genomfördes under 2023 och att det finns framtagna åtgärder för att korrigera problemen. Samtliga åtgärder är inte genomförda och någon uppföljning är inte planerad. Vi bedömer sammantaget att det saknas systematiska upptäckande kontroller i form av uppföljning eller analys av både dröjsmålsräntor och för sent betalda fakturor.

2.4. Följsamhet till regler och rutiner/registeranalys

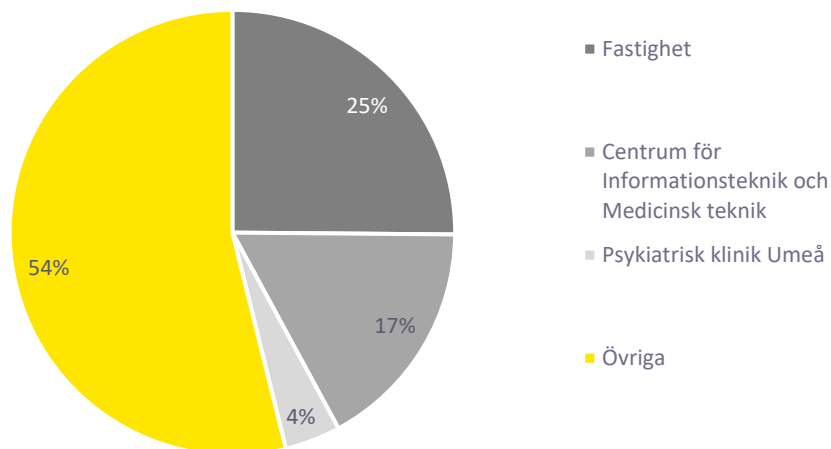
2.4.1. Dröjsmålsräntor och avgifter

Vi har sammanställt och analyserat regionens dröjsmålsräntor, påminnelseavgifter och inkassoavgifter åren 2018-2023 (till och med oktober). Under perioden har strax under 3 miljoner kronor betalats på grund av för sent betalda fakturor.

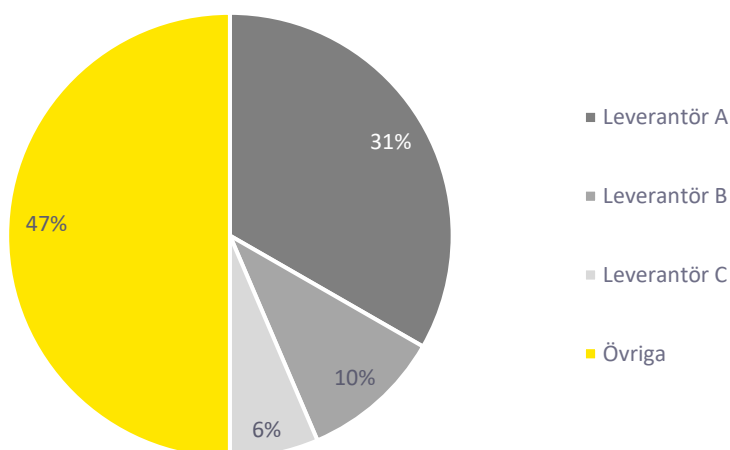
Figur 1: Totala dröjsmålsräntor och avgifter 2018-2023

Som framgår ovan varierar kostnaden för dröjsmålsräntor och inkassoavgifter mellan åren, med den högsta noteringen på 674 760 kronor år 2020. Det finns dessutom en risk för att kostnaden för dröjsmålsräntor är underskattad på grund av felaktig kontering. Om verksamheter konterar dröjsmålsräntor/avgifter på felaktigt konto fångas inte kostnaden i vår sammanställning.

Figur 2: Andel av total kostnad 2018-2023, uppdelat per basenhet

Som framgår av Figur 2 har tre basenheter stått för nära hälften av alla dröjsmålsavgifter under tidsperioden. Totalt har Fastighet stått för 716 000 kronor vilket beror på sent betalda byggfakturor. CIMT¹ står för 483 012 kronor, vilket framför beror på för sent betalda fakturor till regionens IT-leverantör och Psykiatrisk Klinik Umeå står för 115 132 kronor vilket beror på för sent betalda läkemedelsfakturor. Dessa tre basenheter har under perioden alltid legat i topp bland de basenheter som betalat mest i dröjsmålsräntor och inkassoavgifter. Ser vi endast till 2023 (till och med oktober) har CIMT stått för 44 procent av de totala kostnaderna (180 000 kronor). Fastighet och Psykiatrisk Klinik är fortfarande i topp men har endast stått för 4 procent vardera, omkring 15 000 kronor.

¹ I det analyserade underlaget finns både basenheten Centrum för Informationsteknik och Medicinsk Teknik samt IT-gemensamt. Vid intervjuer framkom att dessa basenheter egentligen är samma, varför deras belopp är summerade i figuren.

Figur 3: Andel av total kostnad 2018-2023, uppdelat per leverantör

Som framgår av Figur 3 har över hälften (53 procent) av det totala beloppet, omkring 1,3 miljoner kronor, betalats till tre leverantörer som avtalsenligt krävt regionen på dröjsmålsräntor och avgifter. År 2023 ser mönstret likadant ut - det vill säga att majoriteten av kostnadsvolymen har kommit från ett fåtal leverantörer.

2.4.2. För sent betalda fakturor

I Region Västerbotten finns som tidigare nämnt tre så kallade försystem där fakturor hanteras. Leverantörsfakturor från inköp via regionens inköpssystem landar i ett system som heter Maximo, fakturor som rör hjälpmedel landar i ett system som heter Sesam och fakturor som rör tandvård landar i systemet Symfoni. Alla övriga fakturor landar i systemet Agresso. Vår sammanställning 2018-2022 är baserad på leverantörsfakturor som gått via Agresso. Därmed har vi endast analyserat en delmängd av den totala fakturavolymen dessa år. För år 2023 (till och med oktober) har vi sammanställt fakturor från samtliga system och täcker därmed in den totala volymen.

2023

Mellan januari-oktober 2023 hanterade regionen 323 633 fakturor. Av dessa betalade regionen 24 249, eller 7,5 procent, efter förfallodatum. I genomsnitt betalade regionen de för sent betalda fakturorna 17 dagar efter förfallodatum.

Tabell 1: Samtliga för sent betalda fakturor 2023

Månader	Sena	Totalt	Andel sena
Jan-feb	3 589	55 898	6,4 %
Mars-Maj	8 520	104 790	8,1 %
Jun-Aug	7 524	89 455	8,4 %
Sep-okt	4 616	73 490	6,3%
Totalt	24 249	323 633	7,5 %

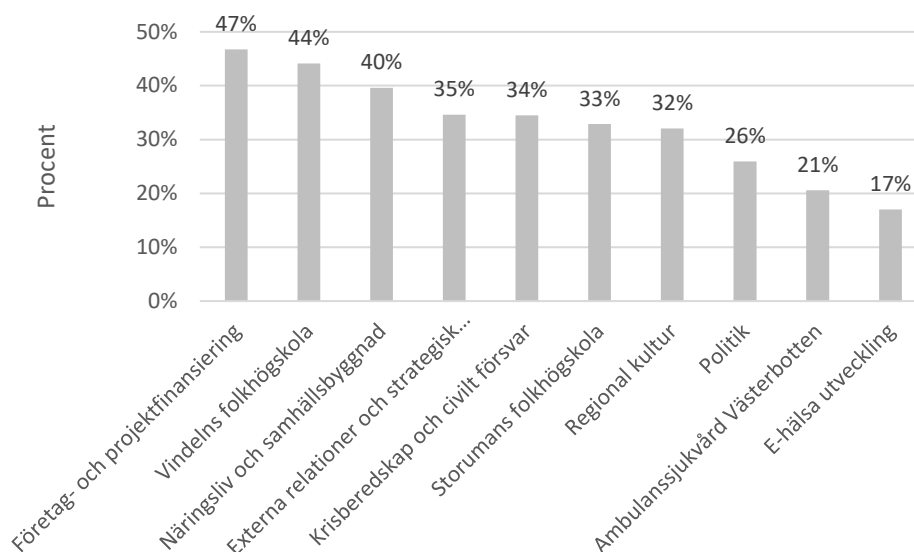
Ser vi enbart till de för sent betalda fakturorna i Agresso, ser det ut som följer under 2023:

Tabell 2: För sent betalda fakturor som har hanterats i Agresso 2023 januari - oktober 2023.

År	Sena	Totalt	Andel sena
2023	16 509	180 252	9,2 %

Under året (januari till och med oktober) har alltså 16 509 av fakturorna som hanterats via Agresso betalats för sent. Det betyder att av samtliga drygt 24 000 fakturor som betalats för sent under 2023, har 68 procent hanterats i Agresso.

Det förekommer basenheter med betydligt högre andel för sent betalda en genomsnittet, vilket framgår av Figur 4 nedan:

Figur 4: De 10 basenheterna med högst andel för sent betalda fakturor 2023, med minst 100 fakturor hanterade under perioden

Som framgår av Figur 4 förekommer ingen av de basenheter som betalat mest dröjsmålsräntor/avgifter under 2023 bland de basenheterna som oftast betalar fakturor för sent. Enligt intervjuade kan det bero på att alla leverantörer inte kräver dröjsmålsräntor/avgifter vid för sent betalda fakturor.

2022-2018

I tabellen nedan har vi sammanställt de för sent betalda fakturorna som hanterats via Agresso. Här framgår att andelen för sent betalda fakturor under perioden uppgår till 12,5 procent i genomsnitt. Av tabellen framgår också att andelen för sent betalda har minskat under åren, från nära 14 procent år 2018 till knappt 10 procent år 2022.

År	Sena	Totalt	Andel sena
2022	20 969	215 101	9,7 %
2021	21 187	188 485	11,2 %
2020	26 728	194 599	13,7 %
2019	29 650	213 789	13,9%
2018	27 605	200 562	13,8 %
Totalt	126 139	1 012 536	12,5 %

2.4.3. Det finns flera orsaker till sena betalningar

Vid intervjuer med personal inom sektionen leverantörsfakturor framkommer att det finns flera anledningar till för sent betalda fakturor. Enligt dessa är det vanligaste att fakturor fastnar på mottagningsattestanter, bland annat eftersom det finns relativt många med beställningsbehörighet. Det förekommer också att leverantörer skickar fakturor till regionen för sent och behåller ursprungligt förfallodatum, vilket gör det svårt för regionen

att betala fakturorna i tid. En annan anledning är mottagningsattestanter inte alltid parkerar fakturor, exempelvis om rätt varor inte har blivit levererade.

Vi har intervjuat företrädare för CIMT, Psykiatrisk Klinik Umeå och Näringsliv och Samhällsbyggnad. CIMT och Psykiatrisk klinik Umeå har höga kostnader för dröjsmålsräntor och relativt hög andel för sent betalda fakturor. Ingen basenhet inom regionala utvecklingsnämnden har haft höga kostnader för dröjsmålsräntor, så vi valde basenheten Näringsliv och Samhällsbyggnad eftersom de hade högst andel för sent betalda fakturor inom nämnden.

CIMT hanterar sina fakturor i Maximo och intervjuade uppger att en anledning till de för sent betalda fakturorna är att de ofta får stora fakturor avseende IT som ska delas upp på många kostnadsställen. En annan anledning ska vara att attestanter upplever att systemet Maximo inte är tillräckligt användarvänligt. Verksamhetschef har beslutat att upphandla ett nytt system för inköp och lagerhantering, bland annat eftersom fakturahanteringssystemet, tillika inköpssystemet, inte har fungerat som avsett har verksamhetschef beslutat att inför ett nytt system.

Kliniksamordnare vid Psykiatrisk Klinik Umeå uppger basenheten årligen har följt upp basenhetens betalda dröjsmålsräntor/avgifter och samordnaren utifrån detta kontaktat berörda chefer för att uppmärksamma dom om problemet. Enligt intervjuade har kostnaderna för dröjsmålsräntor/avgifter kopplat till läkemedelsfakturor minskat under de senaste åren. Enligt de konton för dröjsmålsräntor/avgifter som vi har granskat har dock basenhetens kostnader för dröjsmålsräntor/avgifter totalt sätt inte minskat mellan åren 2018-2022. År 2023 har vi endast dröjsmålsräntor till och med oktober 2023 och kan därför inte uttala oss om det totala utfallet.

De för sent betalda fakturorna vid Näringsliv och Samhällsbyggnad beror enligt intervjuade på att de hanterar stora projekt med många delar att kontrollera vid mottagningsattest och att fakturor därför ofta fastnar där. Som tidigare nämnt avser basenheten att ta fram en verksamhetspecifik för hanteringen av leverantörsfakturor.

2.4.4. Bedömning

Vi bedömer att verksamheterna inte följer gällande regler och rutiner. Regionen har totalt kostnader på nära 3 miljoner kronor i dröjsmålsräntor sedan 2018, framför allt inom verksamheter inom regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Ett fåtal basenheter står för majoriteten av kostnaden. Granskningen visar också att regionen betalat 8 procent av sina fakturor under 2023 för sent. Av de fakturor som regionen hanterar i Agresso har 12,5 procent av fakturorna betalats för sent under perioden 2018-2022.

3. Svar på revisionsfrågorna

Vår samlade bedömning är att regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden inte har säkerställt en tillräcklig kontroll över att leverantörsfakturer blir betalade i tid. Vår bedömning grundar sig på nedanstående:

Revisionsfråga	Bedömning
Görs riskanalyser som rör betalning av leverantörsfakturer?	Nej. Ingen av nämnderna har analyserat risker med sena betalningar och ingen av verksamheterna har på ett strukturerat sätt analyserat risker inom området.
Finns dokumenterade regler och rutiner för betalning av leverantörsfakturer?	Nej. Det finns översiktliga rutiner för attestflödet men inte tillräckliga rutiner på verksamhetsnivå för att säkerställa att verksamheterna betalar fakturer i tid.
Finns tillräckliga kontrollmoment för att upptäcka och motverka sena betalningar?	Nej. Det saknas tillräckliga motverkande kontroller och det saknas systematiska kontroller över dröjsmålsräntor och för sent betalda fakturer.
Följer gällande regler och rutiner?	Nej. En sammanställning visar att 3 miljoner kronor har betalats i dröjsmålsräntor mellan 2018-2023 och att 8 procent av alla fakturer mellan januari och oktober 2023 är betalade för sent.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt regionala utvecklingsnämnden att:

- ▶ Säkerställa att verksamheterna genomför riskanalyser avseende attesteringsprocessen, bland annat för att analysera behovet av verksamhetsspecifika rutiner för fakturahanteringsprocessen
- ▶ Säkerställa att verksamheterna utifrån ovanstående analys vid behov upprättar egna rutiner
- ▶ Tillse att det finns tillräckliga motverkande och upptäckande kontroller avseende för sent betalda fakturer

Utifrån sitt ansvar över regionens ekonomisystem rekommenderar vi regionstyrelsen också att:

- ▶ Säkerställa att det finns en helhetsbild över fakturaflödet i regionen
- ▶ Utifrån ett internkontrollperspektiv analysera följderna av att det finns olika system för fakturahantering i regionen

Umeå februari 2024

Max Stenman
Revisor

Jan Darrell
Certifierad kommunal revisor

Bilaga 1. Genomförandebeskrivning för analys av för sent betalda fakturor och dröjsmålsräntor/avgifter.

Vi har genomfört granskningen genom dokumentanalys, analys av fakturor och dröjsmålsräntor och inkassoavgifter samt intervjuer.

Vi har analyserat samtliga för sent betalda fakturor som har gått via regionens ekonomisystem Agresso år 2018-2022. Analysen omfattade för sent betalda fakturor per basenhet, leverantör och år. För att ta hänsyn till basenheternas fakturavolymer har vi begärt in och sammanställt det totala antalet leverantörsfakturor som har gått via Agresso. Analysen över för sent betalda fakturor 2018-2022 inkluderar inte samtliga leverantörsfakturor i regionen. Detta beror på att fakturor vid användning av regionens inköpssystem, fakturor som rör inköp av hjälpmedel och fakturor som rör inköp kopplat till tandvård går via andra system. Analysen avseende 2023 omfattar samtliga leverantörsfakturor.

Vi har också analyserat belopp bokförda på konto 8550 för dröjsmålsräntor/avgifter och konto 8594 för inkassoavgifter åren 2018-2023 per basenhet, leverantör och år. En svaghet med analysen är att vi inte har tagit hänsyn till omfattningen av felkontering, det vill säga dröjsmålsräntor eller motsvarande som bokförts på felaktiga konton.

Utifrån analysen valde vi en basenhet per granskad nämnd för intervjuer. Urvalet är baserat på en kombination av belopp betalt i dröjsmålsräntor/avgifter och för sent betalda fakturor.